

Till

Regeringen Försvarsdepartementet

Yttrande över remiss angående förslag till avtal med Amerikas förenta stater (Ds 2024:2)

Falu FN förening uppskattar att vi har den demokratiska rättigheten och möjligheten att lämna vårt gemensamma yttrande angående det föreslagna avtalet om försvarssamarbete med Amerikas Förenta Stater, benämnt DCA (Defence Cooperation Agreement).

Vi har tagit del av avtalet och önskar framföra våra synpunkter på nedanstående punkter som vi anser vara av stor vikt för Sveriges framtida demokrati, säkerhet, suveränitet, hållbar fred och välfärd.

- 1. Demokratisk förankring och öppenhet:** Vi anser att det finns en betydande brist på och avsaknad av tillräcklig tid och öppenhet för att möjliggöra en grundlig granskning och diskussion av avtalet med det svenska folket. För att säkerställa ett demokratiskt grundat beslut och en bred förankring hos medborgarna bör remisstiden förlängas. Det är av avgörande betydelse att svenska medborgare ges möjlighet att förstå de långsiktiga konsekvenserna av avtalet innan det träder i kraft, och därför kan inte riksdagen rösta om detta avtal under våren 2024.

- 2. Demokrati, säkerhet och suveränitet:** Avtalet försämrar tryggheten och säkerheten för svenska medborgare genom att tillåta amerikanska militära aktiviteter och lagring av vapen på svenskt territorium utan svensk insyn eller kontroll. Avtalet saknar förbud mot införsel och lagring av kärnvapen i Sverige. Våra grannländer har detta inskrivet i sina avtal och vi anser det är ytterst naivt av regeringen att inte beakta detta faktum.

De amerikanska kärnvapen som idag finns i Europa regleras av bilaterala avtal mellan USA och de berörda länderna. Avtalen är hemligstämplade och föregicks inte av någon demokratisk process eller demokratiskt beslut. Varken medborgare eller parlament i de berörda länderna informerades eller var delaktiga i beslutet, vare sig när kärnvapnen installerades eller nu vid den uppdatering av kärnvapen som är nära förestående.

DCA-avtalet måste godkännas av riksdagen men kan sedan enligt artikel 30 godtyckligt ändras av undertecknande parter utan riksdagens godkännande, något som varje demokratiskt sinnad riksdagsledamot borde vända sig emot. I det norska DCA-avtalet ska nu antalet militärbaser (forente områden) drastiskt ökas enligt samma artikel och utan de folkvaldas godkännande.

- 3. Miljöpåverkan och säkerhet:** Det finns inga konsekvensanalyser över den miljöpåverkan och ökade säkerhetsrisk som avtalet medför genom att tillåta amerikanska militära verksamheter på svensk mark. Det finns små eller inga möjligheter för svenska myndigheter att reglera, förbereda och erhålla insyn i den amerikanska verksamheten. Risken att olyckor inträffar ökar avsevärt när sprängmedel, bomber och granater lagras på svensk mark. I vårt närområde ligger Älvdalen-Trängslet, en av de 17 militära orter som är tänkta att ingå i avtalet. I och med DCA blir Sverige ett primärt angreppsmål och dessa platser utpekade som särskilt sårbara för en eventuell fiende.

4. **Ekonomiska konsekvenser för myndigheter, regioner och kommuner:** Vi noterar att avtalet kommer att leda till avsevärt ökade kostnader för myndigheter, regioner och kommuner för att hantera amerikanska krav på infrastruktur och militära aktiviteter. Sverige befinner sig i ett ytterst svårt ekonomiskt läge där militären idag förbrukar 120 mrd kr per år (330 miljoner per dygn). Idag har vi en skola och välfärd som går på knäna, vi medborgare erhåller inte de resurser som vi har laglig rätt till. Forskningen är kristallklar och visar att förebyggande insatser med diplomati, förhandling och nedrustning ger mångfalt bättre resultat för en hållbar fred än vad militarismens upprustning gör. Militära konflikter leder alltid till lidande, olösta konflikter och svårläkta sår.

5. **Demokratiska processer och internationella åtaganden:** Avtalet begränsar Sveriges möjligheter att fatta beslut om internationella åtaganden, såsom FN:s konvention om förbud mot kärnvapen (TPNW). Det är av stor betydelse att säkerställa att Sverige bibehåller sin handlingsfrihet och förmåga att bedriva en självständig och fredlig utrikespolitik. I nuläget har Sveriges fredliga och diplomatiska röst helt tystnat trots att vi har över 200 års djupgående erfarenhet av och kunskap om diplomati, medling, fredsavtal och nedrustning.

6. **Ökad spänning och säkerhetsrisker:** Risken med DCA-avtalet är tydlig då det starkt bidrar till ökad spänning och minskad säkerhet i Sverige, Norden och Europa. Med detta avtal går vårt land och Europa in i ett nytt kallt krig med tusentals miljarder i kostnad för våra samhällen. Det är av yttersta vikt att beakta dessa konsekvenser och istället lägga resurser på arbetet för konfliktlösning med fredliga medel såsom FN-stadgan föreskriver. Därmed kan en hållbar fred och stabilitet säkerställas i Norden och Europa.

Sammanfattningsvis anser vi att det krävs en demokratisk dialog med det svenska folket, vilket inte skett tidigare i Natofrågan. Nu har regeringen återigen helt försummat den demokratiska förankringen hos det svenska folket. Det är av yttersta vikt att svenska medborgare ges tillräcklig tid och information för att förstå de långsiktiga konsekvenserna av det föreslagna DCA-avtalet.

Vi uppmanar vår regering och vår riksdag att noggrant överväga våra synpunkter och agera med hänsyn till Sveriges bästa. I vårt grannland Norge tog det två år från försvarsministrarnas undertecknande tills dess riksdagen fattade beslut.

Förläng remisstiden, ge tid och resurser till medborgarinformation och folklig debatt. Skjut därför upp riksdagens beslut under minst ett år.

Falun 2024-03-20

Detta yttrande har beslutats av Falu FN-förenings styrelse

Helge Sonntag ordförande